

KS | Hnp0124 | Jonas Christiansen

Termin/omfang	August 2024 – December 2025
Kort præsentation af faget	Faget er en del af Kultur- og Samfundsgruppen (KS), hvis identitet ifølge læreplanen lyder: <i>Faggruppen består af fagene historie B, religion C og samfundsfag C. Faggruppen giver grundlæggende indsigt i samspillet mellem den historiske, samfundsmæssige og kulturelle udvikling lokalt, nationalt og globalt, både hvad angår tilværelsestolkning, de grundlæggende livsvilkår samt individers udfoldelses- og handlemuligheder.</i> Vi har været igennem seks forløb: 1. Islam (enkeltfagligt) 2. Indvandrerdebatten: Assimilation, integration eller segregation? (flerfagligt) 3. Senmoderne asatro (enkeltfagligt) 4. Det gode samfund: Velfærdssamfundet? (flerfagligt) 5. Ungarn (flerfagligt) 6. Natur, religion, repetition (enkeltfagligt)
Grundbøger	Thomsen, Lars P., m.fl., <i>Flere sider af KS – Grundbogen</i>, 2016, Lindhart og Ringhof, København. Sørensen, Jakob, m.fl., <i>Flere sider af KS – Velfærdsstaten – Rødder og perspektiver</i>, 2017, Lindhart og Ringhof, København.
Faglige mål	De faglige mål herunder er fra KS-læreplanen og skal derfor tænkes flerfagligt. Nederst følger en oversigt over kernestoffet i religion. 2.1. Faglige mål <i>Indhold</i> Eleverne skal kunne: – anvende og kombinere viden, kundskaber og metoder fra fagene i faggruppen til at opnå indsigt i historiske, samfundsmæssige og kulturelle sammenhænge i Danmark og i andre lande – formulere, forklare, undersøge og diskutere flerfaglige og enkeltfaglige problemstillinger ved anvendelse af begreber og viden fra fagenes kernestof – forklare på hvilken måde fagene kan bidrage til at øge forståelsen af virkelighedsnære problemstillinger, herunder professionsrettede problemstillinger – redegøre for forskellige livsanskuelser, religioner og politiske grundholdninger samt analysere deres betydning i en historisk og aktuel sammenhæng – reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende, herunder en forståelse af samspillet mellem aktør og struktur – diskutere egne og andres kulturelle værdier i forhold til nutidige og fortidige værdier – anvende viden om centrale begivenheder og udviklingslinjer til at opnå forståelse af sammenhænge af kulturel og samfundsmæssig art i Danmark i samspil med omverdenen – sætte religionerne og deres virkningshistorie i relation til udvalgte aspekter af dansk, europæisk og global kultur og tænkning – undersøge samfundsmæssige sammenhænge, mønstre og udviklingstendenser med brug af begreber samt kvalitative og kvantitative data. <i>Metode</i> Eleverne skal kunne: – kritisk indsamle, udvælge, analysere og anvende forskelligartede materialetyper, herunder tekster, statistisk materiale og billedmateriale – gennemføre en mindre empirisk undersøgelse

	– formidle faglige sammenhænge både mundtligt og skriftligt på fagenes taksonomiske niveauer med anvendelse af faglig terminologi – argumentere for et synspunkt på et fagligt grundlag og kunne indgå i en faglig dialog – kunne indgå i en demokratisk debat og diskutere konsekvenserne af forskellige synspunkter. 2.2.2. Religion Gennem kernestoffet skal eleverne opnå faglig fordybelse, viden og kundskaber. Kernestoffet er: – kristendom, navnlig med henblik på dens europæiske og danske fremtrædelsesformer, herunder både nutidige og klassiske tekster ○ <i>Forløb 4, 5 og 6</i> – islam, navnlig med henblik på dens europæiske og danske fremtrædelsesformer, herunder både nutidige og klassiske tekster ○ <i>Forløb 1, 2 og 6</i> – udvalgte sider af yderligere én religion ○ <i>Forløb 3</i> – etiske, herunder religionsetiske, problemstillinger ○ <i>Forløb 1-5, men særligt forløb 4 og 6</i> – religioners samfundsmæssige, politiske og kulturelle betydning i fortid og nutid ○ <i>Forløb 2, 4 og 5</i> – religionsfaglige metoder. ○ Den religionsfænomenologiske metode, fx ritualanalyse af hajj ○ Den historisk-kritiske metode, fx om den historiske vs. den mytiske Jesus ○ Den strukturalistiske metode, fx sommerfuglemodellen til mytelæsning af skabelsesmyten i kristendom ○ Den religionssociologiske metode, fx de tre integrationsbegreber i forhold til idealtypemodellen over muslimer i Danmark
Evaluerings	Elevernes faglige udbytte i faget evalueres regelmæssigt på varierende måder og formidles løbende i form af feedback fra underviseren til eleverne. Feedbacken gives i relation til de faglige mål med fokus på vurdering af og for læring, herunder: • som en integreret del af undervisningen (mundtligt/skriftligt), • efter hvert tema/emne og • i forbindelse med faglige evalueringssamtaler, der i KS er knyttet til de flerfaglige, afsluttende forløb i efteråret 2024, foråret 2025 og efteråret 2025. I tilknytning hertil inddrages eleverne løbende i fælles evaluering af undervisningen.
Eksamen	Fra læreplanen: 4.2.3. Prøveform i religion C Der afholdes en mundtlig prøve på baggrund af en opgave med ukendte spørgsmål og et ukendt bilagsmateriale. Opgaven har tilknytning til et af de i undervisningen gennemførte forløb. Opgaverne, der indgår som grundlag for prøven, skal tilsammen dække de relevante faglige mål og i al væsentlighed fagets kernestof. Der skal indgå opgaver fra mindst fire forløb, heraf mindst to flerfaglige forløb og mindst et enkeltfagligt forløb. Den enkelte opgave må anvendes højst tre gange på samme hold. Opgaverne skal bestå af et tema med problemorienterede spørgsmål, der dækker de taksonomiske niveauer i faget, og et bilagsmateriale på 1½ til to normalsider a 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum). Hver opgave skal i videst muligt omfang indeholde forskelligartede materialer. Ved anvendelse af elektronisk mediemateriale som en del af bilagsmaterialet svarer fire til syv minutters afspilning til en normalside.

	Eksaminationstiden er ca. 30 minutter. Der gives ca. 60 minutters forberedelsestid. Eksaminationen indledes med eksaminandens præsentation og former sig derefter som en samtale mellem eksaminand og eksaminator med udgangspunkt i opgaven. Der er som udgangspunkt ikke adgang til internettet som fagligt hjælpemiddel ved prøverne. Dog vil det være tilladt for eksaminanderne at bruge digitale undervisningsmaterialer og hjælpemidler der på institutionens foranledning er blevet anvendt i undervisningen, og som fremgår af undervisningsbeskrivelsen og ikke kan opbevares lokalt, dvs. ikke kan opbevares på eksaminandens egen computer.
--	---

Tema 1: Islam (enkeltfagligt)	
Periode og omfang	Uge 32-40
Kort beskrivelse af temaet (herunder kort om tværfaglige forløb)	Islam er verdens næststørste religiøse tradition med mere end halvanden milliard tilhængere, og religionen har været i udvikling siden sin grundlæggelse i 600-tallet. Den praktiseres og fortolkes forskelligt afhængigt af, hvor i verden og blandt hvem man befinder sig. I dette forløb undersøger vi ved nedslag islam i en dansk, europæisk og global sammenhæng.
Indhold	Omfang: ca. 35 s. Primærtekster: Al-Farra, Jihad, "Profeten Muhammed påvirker hverdagen" (uddrag), 17.4.2008, religion.dk. Forman, Jens, "Ibn Ishag: Uddrag af profetens himmelrejse", s. 67-68, i: <i>Muslimernes religion</i> (2006), Systime. Koranen: Sura 1 ("Åbningen"), desuden citeringer og henvisninger til Koranen i lærebogsmateriale. Baggrundstekster: Arnold van Genneps tre-fase-model, lærerproduceret PowerPoint med udgangspunkt i afsnittet om overgangsritualer i <i>Begrebsnøglen til religion</i>: https://begrebsnoegletilreligion.systime.dk/?id=160. De store religioners spredning: https://www.youtube.com/watch?v=AvFl6UBZLv4&t (2,5 min.) "Hvad betyder det at være muslim?", britisk dokumentarserie, Hvad betyder det at være: Sæson 1 – Muslim? DRTV (40 min.). DR Kultur, <i>5 skarpe om islam</i> (2014), fundet på CFU (19 min.). "Hadith", i Kitir, Deniz, <i>Klassisk og moderne islam</i> (2019), Systime: https://islam.systime.dk/?id=150#c254 (2 s.). "Hadith Gabriel", i Kitir, Deniz, <i>Klassisk og moderne islam</i> (2019), Systime: https://islam.systime.dk/?id=240 (1 s.). Madsen, Lene, m.fl., i: <i>Grundbogen til religion c</i> (2016), Systime: https://grundbogentilreligionc.systime.dk/index.php?id=278&L=0. - "5. søjle: Valfart – hadj" (1 s.).

	Religionsnordens introduktion til islam: https://www.youtube.com/watch?v=yo9_9Cg8XJA (13 min.) (lavet af gymnasielærer). Thomsen, Lars P., m.fl., <i>Flere sider af KS - Grundbogen</i> (2016), Lindhart og Ringhof, s. 192-207 (15 s.).
Faglige mål	Centrale begreber, modeller og teorier: – Islams formative periode, herunder Muhammeds betydning dengang og i dag – De seks trosartikler – De fem søjler – Hajj og analyse heraf med Arnold van Genneps trefasemodel – Koranen og hadith – Indefra- og udefra-perspektiv Se desuden relevante faglige mål i læreplanen øverst.
Evalueringsformer og -metoder	Løbende mundtlig evaluering af såvel elevernes læringsudbytte som undervisningen. Afsluttende skriftlig, anonym evaluering på Ludus (både af oplevet udbytte og undervisnings- og arbejdsformer).
Arbejdsformer og afleveringer	Der veksles mellem klasseundervisning og læreroplæg samt gruppe- og individuelt arbejde. Det vægtes, at der med afsæt i det faglige indhold løbende skabes rum for dialog i par, grupper og plenum. Desuden indgår der mindre oplæg for klassen/i grupper samt opgaver. Arbejdsformer oplistet: Klasseundervisning, virtuelle arbejdsformer, projektarbejdsform, intro-øvelse (Første time i religion - Religion - STX Emu.dk), dobbelteirkel, plance (tidslinje over islams formative periode), quiz ("Koranen eller Bibelen?" med citater fra Koranen og NT), fagligt o-løb (Woop-app), mundtlige oplæg, to sandheder og én løgn (om lektionen).

Tema 2: Indvandrerdebatten – Segregation, assimilation eller integration? (flerfagligt)	
Periode og omfang	Uge 43-50
Kort beskrivelse af temaet (herunder kort om tværfaglige forløb)	Forløbet er et flerfagligt forløb, hvor hvert KS-fag forsøger at give svar på den overordnede problemformulering: Hvorfor er det tilsyneladende så svært med en vellykket integration i Danmark? Undervejs arbejder vi i fagene med problemstillinger som: - Hvordan har integrationen og kulturmødet udviklet sig i Danmark? - Hvilke årsager er der til denne udvikling? - Hvilke forskellige muligheder er der for en fremtidig integration?
Indhold	Omfang: ca. 29 s. DR: "Abdel mellem fjender – Imam og islamkritiker (1:2)", 07-07-2019: https://www.dr.dk/tv/se/abdel-mellem-fjender/abdel-mellem-fjender-2/abdel-mellem-fjender-1 (28 min.). DR: "Helvedes homo – en muslim springer (1:2)", 2020: Helvedes homo – en muslim springer ud Religion DR.

	DR: "Helve des homo – en muslim springer ud (2:2), 2020: Helve des homo – en muslim springer ud Religion DR, uddrag med Ali fra tidskode: 19:05-24:12. Fatwa: "Er det islamisk set tilladt at ryge?", 25.9.2011, fundet her: http://www.islamqa.dk/index.php?option=com_zoo&task=item&item_id=787&Itemid=1 (1,5 s.) Fatwa: "Er det tilladt at have hund som kæledyr?", Waseem Hussain, islamsvar.dk, 06-02-2010: http://islamsvar.dk/halal-og-haram/dyr-og-miljoe/er-det-tilladt-at-have-en-hund-som-kaeledyr/ (0,5 s.). Kitir, Deniz, Klassisk og moderne islam (2019), Systime: "Religion i det danske samfund", https://islam.systime.dk/?id=253 (3 s.) Uddrag af "Muslimske pigers dagbog", episode 1 (2015): https://www.dr.dk/drtv/episode/muslimske-pigers-dagbog_110065. (4 min.) Petersen, Jesper, "Hvad er sharia?", i: Islam i medierne (2017), https://islamimedierne.systime.dk/index.php?id=191&L=0. Screencast med læsning af "Hvad er sharia?" af Jesper Petersen: https://youtu.be/aNKjDvDPpXA (2 s.) Thomsen, Lars P., m.fl., Flere sider af KS - Grundbogen (2016), Lindhart og Ringhof: - s. 207-212 + 215-217 (9 s.), se også Sharia og fatwaer - YouTube. - Vigtigt 1: s. 210-212 (de to modeller), se også Idealtypemodellen - YouTube. - Vigtigt 2: s. 215-217 (de to reaktionsmønstre) Tekst brugt til afsluttende projektförøb: Duaa er muslim: Jeg gör ting för at være en del af fællesskabet - Jeg tror (2:4), produceret af Bemærk under TV2/Fyn, Duaa er muslim: - Jeg gör ting för at være en del af fællesskabet I Jeg tror 2:4 - YouTube (9 min.).
Faglige mål	Centrale begreber, modeller og teorier: - Se centrale begreber under islam, fx Muhammed, de fem søjler, Koranen og hadith. - Assimilation, integration, segregation - Idealtypemodeller för muslimere i Danmark: - o Traditionalister (traditionalisme) - o Sekularister (sekularisme) - o Fundamentalister (fundamentalisme) - o Modernister (modernisme) Se desuden relevante faglige mål i læreplanen øverst.
Evalueringsformer og –metoder	Flerfaglig afslutning: Producér podcast om Duaa-videoen, hvori alle i gruppen påtager sig roller, fx Duaa, Duaas far, en politiker, en ekspert... Eleverne arbejdede med følgende problemformulering og tre problemstillinger, der hørte til: Undersøg med udgangspunkt i udsendelsen med Duaa, hvorfor det tilsyneladende kan være så svært med en vellykket integration i Danmark. Mundtlig peerfeedback i grupper med klar fremgangsmåde (feedbackbueren) samt mundtlig fælles feedback og refleksion øver to podcasts, der blev lyttet på klassen.
Arbejdsformer og afleveringer	Der veksles mellem klasseundervisning og læreroplæg samt gruppe- og individuelt arbejde. Det vægtes, at der med afsæt i det faglige indhold løbende skabes rum för dialog i par, grupper og plenum. Desuden en mindre skriftlig refleksionsopgave indledende i förløbet.

Tema 3: Senmoderne asatro (enkeltfagligt)	
Periode og omfang	Uge 1-6
Kort beskrivelse af temaet (herunder kort om tværfaglige forløb)	Omfang: ca. 40 s. Forløbet er et enkeltfagligt forløb om især senmoderne asetro, men også de gamle myter fra den nordiske religion i vikingetiden fra ca. 800-1050 e.v.t.
Indhold	Schjødt, J. P. (2005). Vikingetidens guder efter de skriftlige kilder. I K. M. Boe (red.), <i>Ragnarok. Odins verden</i> (s. 9-24). Silkeborg Museum (i uddrag). Madsen, Maria, m.fl., <i>KS-bogen</i> (2020), Colombus: - "Det traditionelle, det moderne og det senmoderne samfund", https://ksbogen.ibog.forlagetcolumbus.dk/index.php?id=129&loopRedirect=1 (4 s.) <i>Hedningen, heksen og hyldemor</i>. Dokumentar (DR): https://www.dr.dk/drtv/se/hedningen-heksen-og-hyldemor-fucking-underligt_324106 (29 minutter). 29. juli 2022. "Trym og Tor" (Trymskvadet, hvor Thor klæder sig ud som brud for at få sin hammer tilbage), i: <i>Nordboernes gamle religion</i>, s. 105-106, af Carsten Lyngdrup Madsen. "Offertyper" og "Louise fortæller om blót på Mols" Lykke-Kjeldsen, C., Pedersen, B.J., Rask, T.M., Roost, T.O. & Wagner, H. (2016). Begreber. I <i>Begrebsnøglen til religion – teori og metode</i>. Systime. https://begrebsnoeglen.tilreligion.systime.dk/?id=129. "Ritual-myte-modellen" af Jørgen Podemann Sørensen Lykke-Kjeldsen, C., Pedersen, B. J., Rask, T. M., Roost, T. O., & Wagner, H. (2016). <i>Begrebsnøglen til religion – teori og metode</i>. Systime. "Jævn døgnblót i Harreskoven", beskrivelse af Vinni Bøgelund, marts 2005. Andersen, B. (2008). <i>Senmoderne religiøsitet i Danmark</i>. Systime. "Senmoderne religiøsitet" Andersen, B. (2008). <i>Senmoderne religiøsitet i Danmark</i>. Systime, s. 8-12. "HIL ODIN! Anne og Mads tror på de nordiske guder og hidkalder dem i skoven", TV2 Echo, 8. sep. 2018: https://www.youtube.com/watch?v=gYsG0BkISE4. 1000 års tro: Danernes store religionsskifte, dokumentar (DR), 9. november 2016: 1000 års tro: Sæson 1 – Danernes store religionsskifte DRTV (28 min.).
Faglige mål	Vi skal have viden om: 1. Nordisk religion (vikingetidens religion) 2. Asetro i dag, herunder ritualer 3. Religiøsitet i det senmoderne samfund, men også i det traditionelle og moderne samfund Så vi kan forsøge at forstå og forklare: 1. Hvorfor nogle danskere er interesserede i og konverterer til asetro i dag 2. Hvordan asetroende i dag forholder sig til gamle myter og skaber nye ritualer Centrale begreber: • Refleksivitet

	• Traditionens betydning • Genfortryllelse • Individualisering • Individet som religiøs aktør • Eklekticisme • Erfaringstro • Klansamfund • De nordiske guders kendetegn og funktion: Odin, Thor, Frey og Freja • Krigeraristokrati • Den ærefulde død (død i kamp) • Ragnarok • Offertyper: Gaveoffer, sonoffer, kommunionsoffer, konvieveoffer
Evalueringsformer og -metoder	Løbende mundtlig evaluering.
Arbejdsformer og afleveringer	Læreroplæg, tegninger, offerbingo, slapt og skarpt-øvelse, gruppearbejde.

Tema 4: Det gode samfund: Velfærdssamfundet? (flerfagligt)	
Periode og omfang	Uge 8-20
Kort beskrivelse af temaet (herunder kort om tværfaglige forløb)	Den teknologiske udvikling har gjort, at der er mange etiske dilemmaer i det danske velfærdssamfund i dag, fx om Grethe på 92 år skal have en ny hofte eller om 10 yngre mennesker skal have knæoperationer, eller om der skal bygges en ny skole til folkeskoleelever, mens institutionen for handicappede unge må leve i gamle og udslidte bygninger i 10 år mere. Det er afgørende, at vi finder holdbare argumenter og begrundelser for vores valg, og at disse argumenter og begrundelser er baseret på <u>viden</u>, <u>ikke på fordomme og holdninger</u>. I religion skal vi undersøge forskellige etiske perspektiver på, hvad det 'gode' er i 'det gode samfund'. Etikken kan netop defineres som en tænkning over, hvad der er "godt" eller "ondt", "rigtigt" eller "forkert", så det afgørende i vores forløb bliver at finde argumenter og begrundelser for at træffe den rette beslutning, både hver især (på individniveau) og som samfund (på kollektivt niveau). Vi skal: 1. have viden om forskellige etiske traditioner, herunder især pligtetik og konsekvens/lykkeetik/nytteetik samt i mindre grad kristen etik og Knud E. Løgstrups situationsetik. 2. kunne anvende disse forskellige etiske teorier i etiske dilemmaer, som har med det danske velfærdssamfund at gøre.
Indhold	Omfang: ca. 35 s. Historien om krokodille-floden, forfatter ukendt. Fra: Lise Ludvigsen og Poul-Erik Møhring, Studievaner på HF, Systime 2011. Side 124-125. Hvordan vælger man de gode handlinger? Religion og etik. Hvad er etik? Religiøs og verdslig etik, I: Madsen, M., Frejbæk, A. A., Johnsen, H. F., Egede-Pedersen, B., Pedersen, M., Mølbæk, K., & Lauritsen, M. E. (2025). <i>KS-BOGEN</i>. Columbus. https://ksbogen.ibog.forlagetcolumbus.dk. Pligt, i: Motzfeldt, D. T. (2016). <i>Religion og etik</i>. Systime. https://religionoetik.systime.dk. Lykkeetik, i: Motzfeldt, D. T. (2016). <i>Religion og etik</i>. Systime. Lykkeetik Religion og etik.

	”Pligtetik og konsekvensetik” fra <i>Livsideer</i> (2013) af Bækgaard, Bækgaard og Kallesøe, herunder om Benthams nyttekalkule. The trolley problem, lærerproduceret PowerPoint. Videor: – Religionsnørden om filosofisk pligtetik: Filosofisk pligtetik v3 - YouTube (6 min.) – Screencast af gymnasielærer om nytte- og pligtetik: Nytte og pligtetik - YouTube (7 min.) DR2, ”Kan medicin blive for dyr?” (2017): Kan medicin blive for dyr? - mitCFU.dk (ca. 29 min.). Forslag om at sætte pris på et menneskeliv (uddrag). Information.dk, 20. februar 2012 https://www.information.dk/indland/2012/02/forslag-saette-pris-paa-menneskeliv. Næstekærlighed og solidaritet i Det Ny Testamente i Bibelen, i: Reimick, S., Madsen, L., & Hansen, C. B. (2019). <i>Kultur og samfund</i>. Systime. https://kulturogsamfund.systime.dk. - o Tre principielle etiske spørgsmål – Bibeltæst: ”Lignelsen om den barmhjertige samaritaner” (Lukasevangeliet, kapitel 10, v. 25-37). – Bibeltæst: ”Om gengældelse”, Jesus’ bjergprædiken i Matthæusevangeliet, kap. 5, v. 38-42: Situationsetik fra <i>KS-bogen</i> (2020) af Maria Madsen et al., forlaget Colombus (ca. 1 side) TEKSTER BRUGT TIL FLERFAGLIG AFSLUTNING: – Bilag 1: Konkurrencestaten får skylden for cirka alt. Din genvej til at forstå tidens største prygelknape. Thybjerg, Johan, Zetland.dk 2018 Konkurrencestaten får skylden for cirka ... alt. Din genvej til at forstå tidens største prygelknape (zetland.dk) – Bilag 2: Uligheden i forskellige lande, 2019 – Bilag 3: Antal forsikrede, præmieindtægter og erstatningsudgifter. Sundhedsforsikringer for 2003-2021 - F&P (fogp.dk) – Bilag 4: Uden behandling bliver 16-årige piger blinde – det er for dyrt, er dommen (ud-drag). Nyheder.tv.dk 17.12.2020 https://nyheder.tv2.dk/samfund/2019-12-17-uden-be-handling-bliver-16-aarige-piger-blinde-det-er-for-dyrt-er-dommen – Bilag 5: Gimleprogrammet og kildeintroduktion, Gimleprogrammet, 6.-8. juni 1876 (danmarkshistorien.dk). – Bilag 6: Jacob Birkler: Menneskesyn til eftersyn (2012) Jyllandsposten, 8. oktober 2011. – Bilag 7: Niels Kærgård: Tre glemte, men meget afgørende vendepunkter, der gjorde, at vi har den velfærdsstat, vi har i dag. Politikken, 2022.
Faglige mål	Du skal have viden om: – Pligtetik og Immanuel Kant – Lykkeetik og Jeremy Bentham – Kendetegn ved kristen etik og næstekærlighed, især gennem lignelsen om den barmhjertige samaritaner – Løgstrups etiske fordring (situationsetik) Vi har øvet os på at anvende ovenstående på etiske dilemmaer i hverdagen og ift. velfærds-samfundet, især i sundhedssystemet, men også ift. fx skole og lærerens/pædagogens rolle.
Evalueringsfor-mer og –metoder	Flerfaglig afslutning: Poster-konference i grupper. Opgaven til eleverne: Lav en stand med en A1-plakat og en illustration - På A1-plakaten: ▪ Præsenteres en flerfaglig problemformulering og tilhørende problemstillinger ▪ Mindst tre begreber fra hvert fag - Mindst ét produkt, der passer til den flerfaglige problemformulering og de tre fag

	▪ Fx en tegning, et monument af modellervoks, en collage, en lego-figur...
Arbejdsformer og afleveringer	Der veksles mellem klasseundervisning og læreroplæg samt gruppe- og individuelt arbejde. Det vægtes, at der med afsæt i det faglige indhold løbende skabes rum for dialog i par, grupper og plenum. Desuden indgår der mindre oplæg for klassen/i grupper samt opgaver. Arbejdsformer oplistet: Indledende øde ø-øvelse, hvor eleverne skulle starte et samfund op fra bunden med udgangspunkt i forskellige cases, der inviterede til flerfaglige vinkler, klasseundervisning, gruppearbejde, paneldebat med pligtetiker, lykkeetikere og kristne etikere, casearbejde med små whiteboards, filosofiske samtaler om etiske dilemmaer (udenfor), elevproducerede videoer med forklaringer af Kants imperativer m.fl.

Tema 5: Ungarn (flerfagligt)	
Periode og omfang	Uge 32-40, ca. 50 lektioner
Kort beskrivelse af temaet (herunder kort om tværfaglige forløb)	I dette flerfaglige forløb laver vi et kulturfagligt områdestudium af landet Ungarn. Hvordan er Ungarernes mentalitet og religiøsitet formet af landets historie? Hvordan kan det gå til, at Viktor Orbán kan sidde på sit nu 16. sammenhængende år som premierminister? Og mange andre spørgsmål. Forløbet lægger op til studieturen til Budapest i uge 41, hvor I bl.a. skal se calvinske og katolske kirker, et islamisk pilgrimssted, jødiske mindesmærker, en synagoge og meget mere.
Indhold	Omfang: Ca. 30 sider. Religionsnorden om "kristendom basis": https://www.youtube.com/watch?v=Ii_tst8FgIE&list=PLVqSICCO2OWpCauRLciv351ILXOj6peqi&ab_channel=Religions%C3%B8rden. (Moseloven, konsekvenser ved syndefaldet, den gamle pagt, handlelov, treenighed) Jørgensen, J. A. (2020, 11. februar). <i>Er Ungarns kristne enige med Orbán?</i> Religion.dk. https://www.religion.dk/religionsanalysen/er-ungarns-kristne-enige-med-orban (uddrag). Lykke-Kjeldsen, Carsten, et al., "Synet på religiøse tekster", i: <i>Begrebsnøglen til religion</i> (2016), Systime (1,5 s.). Møller, T. B. (2006, 18. juni). <i>Ungarn</i> (om Ungarns religiøse historie). Kristeligt Dagblad. https://www.kristeligt-dagblad.dk/opslagstavle/ungarn. Petersen, A. (2005, 26. oktober). <i>Hvem var Jean Calvin?</i> Kristeligt Dagblad. https://www.kristeligt-dagblad.dk/religion/hvem-var-jean-calvin. Signe Molde på udebane, sæson 2: "Kommer homoseksuelle i helvede?", 2022, DR, tidskode: 00:00-18:00 (2 s.): Signe Molde på udebane: Sæson 2 – "Kommer homoseksuelle i helvede?" DRTV. Thomsen, P. B. (2018, 10. maj). <i>I Ungarn skal et kristent demokrati sikre, at ægteskabet kun er mellem en mand og en kvinde</i>. DR. https://www.dr.dk/nyheder/udland/i-ungarn-skal-et-kristent-demokrati-sikre-aegteskabet-kun-er-mellem-en-mand-og-en (uddrag). "Katolsk og protestantisk kristendom", Trolle, A. K., & Laursen, S. K. (red.). (2025). <i>Katolsk kristendom</i>. Systime. https://katolskkristendom.systime.dk/?id=142 (3 s.). Temamagasinet "Reformationen 1517-2017", s. 40-41 om den katolske og lutherske kirke og forskelle imellem dem: reformationen_final_web_opslag.pdf (fuau.dk) I Bibelen: - 1. Mosebog, kap. 1-3 (skabelsesmyten og syndefaldsmyten).

	- 2. Mosebog, kap. 24, vers 8 ("Dette er pagtens blod, den pagt Herren har sluttet med jer..."). - Matthæus-evangeliet, kapitel 5, vers 31-32 (om skilsmisse). - Matthæusevangeliet, kapitel 7, vers 1-5. - Paulus' Brev til Galaterne 3, 28-29. TEKSTER BRUGT TIL FLERFAGLIG AFSLUTNING: BILAG 1: Gøttske, Martin. "Orbán omdannede Ungarn til et illiberal regime. Nu vil han forandre Europa" (Uddrag af artikel), Information, 06-08-24. BILAG 2: Maarup Thomsen, Sara. Jensen Sand, Anne. "I Ungarn udkæmpes en strid om historien i bronze og beton" (Uddrag af artikel), Kristeligt Dagblad, 04-02-19. BILAG 3: Nørum, Bjarne. "Udenrigsminister forsvarer Ungarns enegang: "Vi er en stolt kristen nation." (Uddrag af artikel), Kristeligt Dagblad, 14-04-25 BILAG 4: Matthæusevangeliet, kapitel 7, vers 1-5 BILAG 5: Statistik: "Pladser pr. politisk gruppe: 2024-2029" & "Valgdeltagelse pr. år."
Faglige mål	Centrale begreber, navne m.m.: - Modernistisk bibellæsning (modernistisk læsning af religiøse tekster) - Traditionalistisk/fundamentalistisk bibellæsning (traditionalistisk/fundamentalistisk læsning af religiøse tekster) - Teokrat - Rudolf Bultmann - Afmytologisering - Den traditionelle (kristne) familiemodell - Henrik Højlund og Jesper Bacher (præster) - Andreas Christensen (præst) - Kosmogonisk myte - Antropogonisk myte - Sommerfuglemodellen (kaos-kosmos) - Den kristne grundfortælling (i grove træk) - Treenighedslæren - To-naturs-læren - Centrale forskelle på katolicisme og calvinisme, fx - o syn på pave - o syn på nadveren - o forskelle på kirkens indretning og udsmykning - o syn på, hvordan man kan blive frelst (gerninger eller tro) - Reformation og modreformation - Jean Calvin - Calvinisme (den reformerte kirke) - Prædestinationslæren
Evalueringsformer og -metoder	Mundtlig evaluering i plenum samt afsluttende projektarbejde, der simulerer den flerfaglige prøve med et skriftligt produkt, der udarbejdes i grupper og efterfølgende fremlægges for klassen. Projektarbejdet sikrer træning i anvendelse af "viden, kundskaber og metoder fra fagene i faggruppen til at opnå indsigt i historiske, samfundsmæssige og kulturelle sammenhænge i Danmark og i andre lande" samt træning i at kunne "formulere, forklare, undersøge og diskutere flerfaglige og enkeltfaglige problemstillinger ved anvendelse af begreber og viden fra fagenes kernestof" (jf læreplan).
Arbejdsformer og afleveringer	Der veksles mellem klasseundervisning og læreroplæg samt gruppe- og individuelt arbejde. Det vægtes, at der med afsæt i det faglige indhold løbende skabes rum for dialog i par, grupper og plenum. Desuden indgår der mindre oplæg for klassen/i grupper samt opgaver. Eksempler på arbejdsformer fra forløbet: Gruppearbejde, små mundtlige oplæg. Mytelæsning, virtuel feltarbejde i Mattias-kirken: Mattias-kirken – Google Maps.

Tema 6: Natur, religion, repetition (enkeltfagligt)	
Periode og omfang	Uge 43-47
Kort beskrivelse af temaet (herunder kort om tværfaglige forløb)	Hvordan er dit forhold til naturen? ”Bruger” du naturen, fx til at slappe af? Er du en del af naturen, eller er du noget andet udenfor naturen? Det sidste forløb i religion er enkeltfagligt, og her lægger vi et tematisk fokus på menneskets forhold til naturen. Vi undersøger natursyn i kristendom og islam, sammenligner løbende med asatro som animistisk religionsform og ser, om det kan gøre os klogere på os selv og vores eget forhold til naturen. Når vi trækker kristendom, islam og asatro frem igen, er det også for at repetere elementer af religionerne, som I kan trække tekster til, hvis I er så heldige, at I skal op i religion til den enkeltfaglige prøve.
Indhold	Omfang: ca. 25 s. Podcast: Religion og klima – Klimakysset (ca. 17 min.) Læreroplæg om: Antropocentrisme (antropocentrisk natursyn) Sentientisme (sentientistisk natursyn) Økocentrisme (økocentrisk natursyn) I Dorte Thelander Motzfeldts <i>Religion og etik</i>: ”Tema: Menneske og natur”. ”Tema: Menneske, natur og kristendom”. 1 Mos 1-2: Første Mosebog Kapitel 1. <i>Jagten på den kristne kulturarv</i> (3:3), tidskode: 00:00-12:30, https://www.dr.dk/studie/religion/jagten-paa-den-kristne-kulturarv. Videoklip af halalslagtning i Danmark: TV: Sådan foregår en halal-slagtning - TV 2. Kallesøe, D. ”Klimaetik – Næstecirklen”, i: <i>Religion – tidsskrift for Religionslærerforeningen for gymnasiet og hf</i>, 2023-2, s. 50-52. Eksamensøvelse (+ repetition): - Interview med Sherin Khankan: ”At forbyde sharia svarer lidt til at ville forbyde De Ti Bud”, 26. oktober 2024, <i>Kristeligt Dagblad</i>. - Videoklip: ”Sharia-zone i Tingbjerg”, 18. september 2011, <i>Bella-TV</i> (YouTube), 4 minutter. Udleveres på USB. Evt. link til OneDrive med videoklip: Sharia-zone i Tingbjerg.mp4.
Faglige mål	- Kendskab til og refleksion over menneskers forhold til naturen og vores ansvar over for klima og miljø. - Kendskab til natursyn i kristendom og islam med perspektivering til asatro (hhv. monoteistiske og animistiske religionsformer). Centrale begreber: Antropocentrisk, sentientistisk og økocentrisk natursyn, Koranen, Bibelen, hadith, imam, Muhammed.
Evalueringsformer og –metoder	Løbende mundtlig evaluering.
Arbejdsformer og afleveringer	Der veksles mellem klasseundervisning og læreroplæg samt gruppe- og individuelt arbejde. Næstecirklen (gadekridt), walk’n’talk med coladåse, quizlet om islam-begreber, mundtlige oplæg (lydoptagelser), feltarbejde (Nr. Nissum Kirke).